

Informatieblad

Plantaardige productie

Inhoud	Blz.
Inleiding en leeswijzer	3
1. Omschakelingsperiode	4
2. Vruchtwisseling	7
3. Uitgangsmateriaal	9
4. Scheiding tussen gangbaar en biologisch	11
5. Bemesting	13
6. Gewasbescherming	18
7. Overige grond- en hulpstoffen	20
8. Administratie en verpakkingen	21
9. Bereiding en handel	23
 <u>Bijlagen:</u>	
Bijlage A Stikstofhoudende A en B meststoffen	24
Bijlage B Pesticiden – gewasbeschermingsmiddelen	27

Inleiding & leeswijzer

Dit informatieblad bevat een omschrijving van de voorschriften voor de biologische productie in de plantaardige sector. Deze productievoorschriften zijn door de Europese Commissie vastgelegd in een verordening^{*)}.

Skal heeft de juridische tekst van deze EU-regelgeving herschreven tot een leesbare handleiding. Om de tekst overzichtelijk te houden, is deze beperkt tot de meest gebruikelijke situaties. Dit betekent dat niet alle mogelijke uitzonderingen en verfijningen zijn meegenomen. De inhoud van deze samenvatting heeft geen officiële status en men kan er geen rechten aan ontleen.

De EU-verordening kent een aantal bijlagen. Skal heeft bijlagen I en II toegespitst op gebruik in Nederland. Dit zijn de bijlagen A en B die achterin het informatieblad zijn opgenomen. Voor de officiële EU-bijlagen verwijzen wij u naar onze website.

De voorschriften worden per onderwerp en niet per gewas of per teelt afzonderlijk behandeld. Onderwerpen in dit informatieblad zijn bijvoorbeeld: omschakeling naar de biologische productiemethode, bemesting, gewasbescherming, administratie en inspectie.

In de regelgeving voor de biologische plantaardige productie zijn grofweg de volgende categorieën te onderscheiden:

- één- en tweejarige teelten (de meeste akker- en tuinbouwgewassen);
- overblijvende gewassen (zoals fruit, bomen, asperges);
- niet-grondgebonden teelten (zoals champignons, potplanten);
- het vergaren van (delen van) eetbare planten (bijvoorbeeld het plukken van vruchten in een natuurgebied).

Bij de verschillende onderwerpen staan voorschriften die specifiek voor een categorie gelden apart vermeld.

Tot op heden bestaan geen specifieke voorschriften voor de biologische *teelt onder glas*. Dit betekent dat deze bedekte teelten onder dezelfde voorschriften vallen als de open teelten.

Hydrocultuur (substraat) is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Het laten *kiemen van zaden* voor menselijke consumptie (zoals taugé) of het *forceren van bloembollen* wordt in dit kader niet gezien als teelt. Deze processen vallen onder de term "*bereiding*". Zie hiervoor het Informatieblad Bereiding.

^{*)} Verordening (EG) nr. 834/2007 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en verordening (EG) nr. 889-2008 tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van verordening (EG) nr. 834/2007. Deze verordening kunt u inzien op de Skal website www.skal.nl.

1. Omschakelingsperiode

Algemeen

Voordat u producten als biologisch in de handel mag brengen, moet de *grond* waarop u teelt omschakelen van gangbaar naar biologisch. Hiervoor geldt een minimale periode waarin u de regels van de biologische productie al helemaal toepast, maar u de producten nog niet als biologisch mag verkopen. Deze periode wordt "omschakelingsperiode" genoemd.

De startdatum waarop de omschakeling van de grond begint is de datum waarop u bij Skal officieel staat geregistreerd. U heeft vanaf dat moment een *certificatie-overeenkomst* met Skal. Vanaf de startdatum staat u onder controle van Skal en gaat de inspecteur na of u zich aan de voorschriften voor de biologische productie houdt.

Als u een nieuw perceel aanmeldt (bijvoorbeeld na aankoop of bij omschakeling in fasen waarbij niet alle percelen gelijk starten) is de datum van aanmelding de startdatum. Meld het perceel dus aan direct na aankoop of na de laatste bespuiting of bemesting of andere behandeling.

Wacht daarbij niet tot de inspecteur langskomt. U moet het perceel schriftelijk bij Skal aanmelden. Gebruik hiervoor het formulier "aan- en afmelden van percelen" (zie www.skal.nl, "formulieren") en voeg **altijd** een duidelijke perceelskaart toe.

Een- en tweejarige teelten en blijvend grasland

De omschakeling van percelen voor een- en tweejarige teelten (grasland en bouwland) en blijvend grasland duurt **twee** jaar.

- o Als u een gewas, ook gras, **oogst** tussen 12 en 24 maanden na de startdatum, kunt u het verhandelen of voeren als "geproduceerd tijdens omschakeling op biologische landbouw";
- o Als u een gewas **inzaait of plant** vanaf 24 maanden na de startdatum, kunt u het verkopen als "biologisch";
- o **Oogst** u gras vanaf 24 maanden na de startdatum, kunt u het verkopen of voeren als "biologisch";
- o **Oogst** u een gewas tussen 0 en 12 maanden na de startdatum, dan is dit gewas nog gangbaar.

Overblijvende gewassen

De omschakeling van percelen voor de teelt van overblijvende gewassen duurt **drie** jaar. Onder overblijvende gewassen vallen: fruit (ook kleinfruit en druiven), bomen, struiken, asperges, hop en siergewassen met een productiecycclus van meer dan twee jaar. Percelen voor blijvend grasland vallen hier *niet* onder.

- Vruchten, fruit, bloemen, planten of bomen die u **oogst** tussen 12 en 36 maanden na de startdatum, kunt u verhandelen als “geproduceerd tijdens omschakeling op biologische landbouw”.
- Vruchten, fruit, bloemen, planten of bomen die u **oogst** vanaf 36 maanden na de startdatum, kunt u verhandelen als “biologisch”.
- **Oogst** u een gewas tussen 0 en 12 maanden na de startdatum, dan is dit gewas nog gangbaar.

Niet-grondgebonden teelten

Alle gewassen die in de bodem (de buitenste laag van de aardbol) geteeld kunnen worden, moet u in de bodem telen.

Een uitzondering wordt gemaakt voor gewassen die niet in de bodem kunnen worden geteeld, zoals paddestoelen en plantmateriaal dat verkocht wordt met inbegrip van het groeimedium (zoals potplanten en uit zaad opgekweekte groentenplantjes in een perspotje). Als u deze producten vanaf de startdatum volgens de biologische regels teelt, kunt u ze direct als “biologisch” verhandelen. Er geldt geen omschakelingsperiode voor de grond, omdat u deze producten op een groeimedium teelt. Voor dat groeimedium gelden wel specifieke eisen.

Het verzamelen van (delen van) eetbare planten

Het verzamelen van eetbare planten en delen daarvan die op natuurlijke wijze in natuurgebieden, bossen en landbouwgebieden groeien, wordt als een biologische productiemethode beschouwd op voorwaarde dat:

- de betrokken gebieden in de drie jaar voorafgaand aan het verzamelen alleen zijn behandeld met producten die in de biologische landbouw zijn toegestaan (zie bijlage B);
- de verzameling de stabiliteit van de natuurlijke habitat en de instandhouding van de soorten in het inzamelgebied niet nadelig beïnvloedt.

Dat in de afgelopen drie jaar alleen toegelaten middelen gebruikt zijn, kunt u slechts aantonen met behulp van een verklaring van organisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer of één van de provinciale landschappen.

Verkorting van de omschakelingsperiode

Verkorting voor percelen met natuurbeheer

Alleen voor percelen waarvan u kunt aantonen dat ten minste drie jaar geen niet-toegelaten middelen zijn gebruikt, kunt u verkorting aanvragen. Skal eist hierbij officiële garanties, bijvoorbeeld een verklaring van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, provinciale natuurorganisaties of waterschappen.

Verkorting na vloeistofdichte afdekking van de bodem

Grond die gedurende langere tijd vloeistofdicht afgedekt is geweest (bijvoorbeeld bij teelt in kassen, plastic op de bodem) kan in aanmerking komen voor verkorting van de omschakelingsperiode.

De inspecteur moet zelf kunnen beoordelen of de bodem volledig vloeistofdicht is afgedekt. U mag de afdekking voor deze beoordeling nog niet weghalen. Bovendien moet u kunnen aantonen dat de bodem gedurende twee jaar niet in contact is geweest met middelen die niet zijn toegelaten in de biologische landbouw. De startdatum voor omschakeling is de datum waarop u (na het bezoek van de inspecteur) schriftelijk aan Skal meldt dat u de vloeistofdichte afdekking heeft weggehaald.

Omdat door een langdurige mechanische vloeistofdichte afdekking het microbiologische bodemleven op een zeer laag niveau staat, mag u niet direct na de startdatum beginnen met de eerste biologische teelt. U kunt de eerste biologische teelt op zijn vroegst zes maanden na de startdatum beginnen. Wat u voor die tijd teelt, moet u zonder verwijzing naar biologisch of in omschakeling afzetten. Overige voorwaarden voor verkorting van de omschakelingsperiode zijn dat er geen residuen van niet-toegelaten gewasbeschermingsmiddelen in de kas aanwezig zijn en in het te oogsten product te verwachten zijn.

Aanvraag verkorting

Voor verkorting van de omschakelingsperiode heeft u toestemming (ontheffing) van Skal nodig. Een verzoek om verkorting van de omschakelingsperiode moet u schriftelijk indienen.

2. Vruchtwisseling

Algemeen

Op elk bedrijf met teelten in de bodem moet in principe vruchtwisseling plaatsvinden. In het vruchtwisselingsschema moet u leguminosen, groenbemesters of diepwortelende gewassen telen om vruchtbaarheid en de biologische activiteit van de bodem te behouden of te verhogen. Een passend vruchtwisselingsschema is ook voorgeschreven voor de bestrijding van parasieten, ziekten en onkruiden. Skal beoordeelt jaarlijks het complete teelt- of bouwplan.

Eén- en tweejarige gewassen in de volle grond

U mag van éénjarige gewassen (voeder-, akkerbouw-, groenten-, sierteeltgewassen) in de volle grond niet jaar op jaar hetzelfde gewas op hetzelfde perceel telen. U moet een vruchtwisseling van ten minste één op twee aanhouden.

Na de teelt van een tweejarig gewas moet u in het daaropvolgende jaar een ander gewas op dat perceel telen.

Voor blijvend grasland geldt deze vruchtwisselingseis van één op twee niet, ook niet als het perceel alleen maar gemaaid en niet beweid wordt.

Overblijvende gewassen in de volle grond

Voor overblijvende gewassen zoals fruit-, boom- of bepaalde sierteelt en asperges geldt de vruchtwisselingseis van één op twee niet.

Teelt onder glas

In de biologische glastuinbouw kan op twee manieren aan de eis voor vruchtwisseling voldaan worden, te weten: vruchtwisseling binnen een jaar, of vruchtwisseling tussen de jaren.

Vruchtwisseling binnen een jaar

De vruchtwisseling kan plaatsvinden binnen een jaar als na een korte teelt (extensieve/koude, niet verlengde teelt) binnen het jaar een andere korte teelt volgt. Het volgende jaar mag u weer dezelfde gewassen opeenvolgend telen.

Praktische toepassing: Vruchtwisseling binnen het jaar is mogelijk wanneer na het hoofdgewas een tussenteelt plaatsvindt, die ongeveer even lang duurt als de hoofdteelt. De verhouding 5 maanden : 7 maanden (teeltduur tussengewas 71% van teeltduur hoofdgewas) is hierbij de uiterste grens. De verhouding 4,5 maanden : 7,5 maanden (teeltduur tussengewas 59% van hoofdgewas) is dus niet toegestaan.

Vruchtwisseling tussen jaren

De vruchtwisseling moet plaatsvinden van jaar op jaar als na een lange hoofdteelt (intensieve/gestookte, daardoor verlengde teelt) een korte neventeelt volgt. Vruchtwisseling tussen jaren moet ook plaatsvinden als in één seizoen alleen twee korte, koude teelten plaatsvinden (korter dan 7 maanden) van dezelfde soort. Het volgende jaar mag u deze soort dan niet telen.

Meer dan twee teelten in één jaar

Korte teelten kunnen ook (gedeeltelijk) verwarmd zijn, waarbij soms tot vier maal per jaar wordt geoogst.

U mag twee korte teelten A van dezelfde soort telen, maar de mogelijk derde en vierde teelt B in hetzelfde jaar moeten dan wel van een andere soort zijn (AABB, ABAB, ABBA). U kunt dit in het daarop volgende jaar herhalen als de twee (ev. gedeeltelijk verwarmde) teelten A samen korter duren dan 7 maanden en de één of twee teelten B ten minste 71% van de totale teeltduur van A duurt. Dit is gelijk aan de situatie bij vruchtwisseling in hetzelfde jaar.

Als de twee (ev. gedeeltelijk verwarmde) teelten A samen langer dan 7 maanden duren (dus de teeltduur van de teelt(en) B minder dan 71% van de teeltduur van A beslaat), dan moet u in het volgende jaar een andere soort telen. Dit is gelijk aan vruchtwisseling tussen de jaren.

Opmerking: wat is een **andere** teelt?

Een andere teelt betekent: teelt van een andere soort.

Vervangen van kropsla door eikenbladsla is geen andere teelt, net zo min als vleestomaat vervangen door trostomaat of cherry-tomaat.

U kunt een gewas wel vervangen door soorten uit dezelfde familie: aubergine na tomaat, radijs na paksoy.

3. Uitgangsmateriaal

Gebruik zaad en uitgangsmateriaal

Al het uitgangsmateriaal voor de biologische teelt van gewassen, zoals zaaizaad, plantgoed, stekken en pootgoed, moet van biologische oorsprong zijn. Dit houdt in dat het uitgangsmateriaal biologisch geteeld is en daarna niet ontsmet of behandeld mag zijn met chemisch-synthetische middelen.

Ontheffing voor gebruik gangbaar zaaizaad en vegetatief teeltmateriaal

Niet voor alle gewassen en teeltwijzen is voldoende biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar. Skal mag onder bepaalde voorwaarden ontheffing verlenen voor het gebruik van gangbaar, niet ontsmet uitgangsmateriaal. Deze ontheffingsmogelijkheid geldt echter niet voor plantgoed (jonge planten opgekweekt uit zaaizaad).

Het beschikbare biologische uitgangsmateriaal is opgenomen in een elektronische databank (www.biodatabase.nl). Deze databank is opgezet door Naktuinbouw in opdracht van het Ministerie van EL&I.

Drie categorieën gewassen

Om het gebruik van biologisch uitgangsmateriaal te stimuleren en het ontheffingsysteem zo eenvoudig mogelijk te houden heeft het Ministerie van EL&I de gewassen in drie groepen ingedeeld. Dit zijn:

- I. gewassen waarvoor géén ontheffing wordt afgegeven, omdat voldoende biologisch uitgangsmateriaal verkrijgbaar is;
- II. gewassen waarvoor wel ontheffing mogelijk is, omdat weliswaar biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is, maar niet voldoende of niet voor alle teeltwijzen;
- III. gewassen waarvoor een algemene ontheffing wordt gegeven, omdat geen biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is.

Voor gewassen in categorie I kunt u geen ontheffing aanvragen en voor gewassen in categorie III hoeft u geen aanvraag voor ontheffing te doen.

U kunt alleen schriftelijk ontheffing aanvragen voor gewassen van categorie II. Het formulier hiervoor vindt u op onze website www.skal.nl.

Voordat u gaat inzaaien of poten moet u een goedkeuring van Skal hebben. Heeft u geen ontheffing aangevraagd, loopt u het risico dat u het betreffende product gangbaar moet afzetten.

Bij gebruik van gangbaar uitgangsmateriaal is een *gentechnologievrij-verklaring* vereist. Voor NAK-gecertificeerd uitgangsmateriaal is echter geen aparte gentechnologievrij-verklaring nodig, tenzij de vermelding "ggo" op het NAK-certificaat (etiket) ontbreekt.

Vermeerdering voor de biologische teelt

Vermeerdering ten behoeve van de biologische teelt (productie van *zaaizaad* en *vegetatief teeltmateriaal* zoals pootgoed, stekken, enten) vindt altijd plaats in biologische grond volgens de biologische productievoorschriften.

Bij éénjarige teelten moet u de moederplant/uitgangsplant vanaf de inzaai (of poten van bijvoorbeeld pootaardappelen/plantuien) biologisch telen.

Bij blijvende teelten moet u de moederplant/uitgangsplant ten minste twee teeltseizoenen biologisch telen.

Het zaad, de plant of het pootgoed waaruit de moederplant/uitgangsplant groeit mag gangbaar zijn, maar niet ontsmet of behandeld met chemisch-synthetische middelen. U hoeft hiervoor geen ontheffing aan te vragen.

Het zaaizaad uit de moederplant of het vegetatief teeltmateriaal van de uitgangsplant (bij blijvende teelten na twee teeltseizoenen) mag u als "biologisch" aanduiden en uitzaaien/planten/poten in de biologische land- en tuinbouw.

4. Scheiding tussen biologisch en gangbaar

Algemeen

Als u meer dan één bedrijf hebt waar u dezelfde gewassen teelt, is het mogelijk op het ene bedrijf biologisch te telen en op het andere bedrijf gangbaar te (blijven) telen. Voorwaarde is dat het twee afzonderlijke bedrijven zijn, die juridisch én fysiek van elkaar zijn gescheiden.

Parallelteelt niet toegestaan

Van parallelteelt is sprake wanneer u op één bedrijf gelijktijdig biologische (biologisch of in omschakeling) en gangbare gewassen teelt van hetzelfde ras of rassen die niet gemakkelijk van elkaar zijn te onderscheiden. Dit geldt ook voor gras, uitgezonderd weidegrond, en witloftrek (witloftrek wordt gezien als teelt).

Het verbod op parallelteelt is van toepassing op het hele bedrijf, dus ook als het bedrijf bestaat uit gedeeltes die op verschillende locaties liggen.

Vermijd parallelteelt ook als u uw bedrijf in fasen omschakelt naar biologisch of een gangbaar perceel aankoopt.

Uitzonderingen op verbod parallelteelt

In een beperkt aantal gevallen staat de regelgeving toch parallelteelt toe, op voorwaarde dat u aantoonbare maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat u de verschillende producten altijd gescheiden houdt. Het gaat om de volgende situaties:

1. Parallelteelt is wel toegestaan voor blijvende teelten, zoals fruitteelt en wijnbouw, maar dan alleen in het kader van een omschakelingsprogramma dat moet zijn goedgekeurd door Skal. Binnen uiterlijk vijf jaar na de startdatum moet u met de omschakeling van het laatste gedeelte van het bedrijf beginnen.
2. Bij de productie van zaaizaad, vegetatief teeltmateriaal (zoals pootgoed) en plantgoed en voor landbouwkundig onderzoek is parallelteelt onder voorwaarden toegestaan.
3. Parallelteelt is toegestaan bij grasland dat uitsluitend voor begrazing wordt gebruikt (beweiding/weidegrond).

Scheiding binnen het bedrijf

In enkele gevallen is een bedrijf nog gedeeltelijk gangbaar. Er zijn regels opgesteld om het gangbare en biologische deel te scheiden.

Op een biologisch bedrijf mogen geen middelen aanwezig zijn die niet zijn toegestaan in de biologische landbouw zoals kunstmest, ontsmet zaaizaad en gewasbeschermingsmiddelen. Als het bedrijf nog een gangbaar gedeelte heeft, dan moeten deze middelen zodanig zijn opgeslagen dat er geen contact kan ontstaan met het biologische gedeelte.

De teelt, de oogst, de opslag en het transport van biologische gewassen, omschakelingsgewassen en gangbare gewassen moeten altijd duidelijk van elkaar gescheiden zijn ter voorkoming van:

- verontreiniging van de biologische producten met middelen die in de biologische productie niet zijn toegelaten;
- verwisseling van producten.

Op een biologisch bedrijf mogen geen gangbare producten worden opgeslagen, behalve als:

- het bedrijf nog in omschakeling is en eigen gangbare producten worden opgeslagen (hetzelfde product mag dan niet biologisch aanwezig zijn);
- er geen enkele relatie is tussen het gangbare product en de biologische bedrijfsvoering, bijvoorbeeld gangbaar ruwvoeder voor gangbaar gehouden vleesvee op een biologisch akkerbouwbedrijf;
- het biologische bedrijf bij Skal is geregistreerd voor bereiding (verduurzaming, verwerking, verpakking, etikettering) van producten. Dan gelden aanvullende voorschriften voor de scheiding van biologisch en gangbaar (zie de informatiebladen Certificatie & Toezicht en Bereiding).

Opslag van biologische producten bij een gangbaar bedrijf

De opslag van biologische producten op een gangbaar bedrijf is alleen toegestaan als de opslaglocatie gecertificeerd is.

Meer informatie hierover leest u op onze website, informatieblad Handel en Opslag.

Inspectie

Skal is verplicht het hele bedrijf (percelen, opslagplaatsen, bouwplan, administratie) te inspecteren, dus ook het niet-biologische deel. U dient de inspecteur toegang te verlenen tot het hele bedrijf en alle medewerking te geven.

Skal inspecteert het gangbare deel om bijvoorbeeld te kunnen zien of de aanwezigheid en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in overeenstemming is met de gangbare oppervlakte.

Sloten, dammen en paden die duidelijk bij het biologische bedrijf horen moet u biologisch beheren.

Scheiding van gangbare en biologische percelen

U moet zorgen voor een goede scheiding tussen gangbare en biologische percelen om vervuiling van uw biologische percelen te voorkomen. Scheiding tussen een intensief beheerd gangbaar perceel en een biologisch perceel moet groter zijn dan de scheiding tussen een biologisch perceel en een natuurgebied of percelen van natuurorganisaties. Goede scheidingen van gangbare en biologische percelen kunnen bijvoorbeeld sloten, houtwallen, hagen en bufferzones/bloemenborders zijn. De breedte is afhankelijk van de intensiviteit waarmee het aangrenzende gangbare perceel beheerd wordt.

5. Bemesting

5.1 Bemesting algemeen

Algemene maatregelen

Om de vruchtbaarheid en de biologische activiteit van de bodem te behouden of te verhogen moet u volgens de regels voor de biologische productie een aantal basismaatregelen nemen.

Deze basismaatregelen zijn:

- a. de teelt van leguminosen, groenbemesters of diepwortelende gewassen in een geschikt meerjarig vruchtwisselingsschema;
- b. het inwerken in de bodem van biologische dierlijke mest (maximaal 170 kg stikstof per hectare per jaar);
- c. het inwerken in de bodem van ander al dan niet gecomposteerd organisch materiaal, afkomstig van biologische bedrijven.

Pas als u deze maatregelen genomen heeft, mag u **aanvullend** bemesten (zie 5.2). Een beperkt aantal niet-biologische meststoffen en bodemverbeteraars is als aanvullende bemesting toegestaan voor gebruik in de biologische landbouw. U vindt deze in bijlage A: Stikstofhoudende A- en B meststoffen.

Biologische mest

Biologische mest is mest afkomstig van dieren die biologisch gecertificeerd zijn, dus nadat de omschakelingsperiode van de dieren voorbij is. Het is toegestaan biologische dieren op gangbaar stro te huisvesten, mits het stro niet als ruwvoer wordt verstrekt. De mest blijft in dat geval biologisch.

Mest van dieren die nog aan het omschakelen zijn, mag niet als biologisch verhandeld worden, maar moet als gangbaar worden afgezet. Deze mest mag u wel op het eigen bedrijf als biologische mest gebruiken.

Dierlijke mest

U mag jaarlijks per hectare cultuurgrond maximaal 170 kg stikstof uit dierlijke mest gebruiken. Dit geldt zowel voor veehouders als plantaardige producenten.

Cultuurgrond is grond waarop u landbouw bedrijft. Tot cultuurgrond mag u ook de landbouwgrond rekenen die u in gebruik heeft en die onder een natuur- en beheersprogramma valt. Als op deze grond een beperking geldt voor het uitrijden van mest, dan telt u de hectares "grond met beperking" naar verhouding mee bij het berekenen van de totale oppervlakte cultuurgrond.

Als er dierlijke mest zit in compost of paddenstoelensubstraatafval, dan moet u deze mest ook meetellen in de berekening van maximaal 170 kg stikstof uit dierlijke mest per hectare.

Inscharen van gangbare dieren

U mag **gangbaar vee weiden** op biologische weidegronden. De dieren moeten van een ander soort zijn dan de dieren die u biologisch houdt. Bovendien mag dit voor een periode van maximaal 7 maanden per jaar.

Tussenopslag mest

Zorg dat u duidelijke mestbonnen heeft waarop datum transport, hoeveelheid, leverancier en afnemer goed leesbaar zijn. Biologische mest kan alleen via 1 op 1 transport. Tussenopslag bij een intermediair is niet toegestaan.

Aan- en afvoer van dierlijk mest

U mag geen biologische mest afvoeren en mest van dezelfde diersoort gangbaar weer aanvoeren. Dus afvoer van biologische rundveestalmest en aanvoer van gangbare rundveedrijfmest is niet toegestaan.

5.2. Mestbeleid 2010: afzet en gebruik van biologische meststoffen

Nederland scherpt vanaf 1 januari 2010 het biologische mestbeleid aan om afzet en gebruik van biologische meststoffen verder in overeenstemming te brengen met de biologische regelgeving. Er wordt uitgegaan van de volgende principes:

1. *Maximaal gebruik van biologische meststoffen*, de zogenaamde A-meststoffen. A-meststoffen zijn biologische dierlijke mest, biologische compost en niet-biologische groencompost (maximaal 75% van de A-meststoffen mag bestaan uit niet biologische groencompost).
2. *Beperkt gebruik van aanvullende, niet-biologische meststoffen*, de zogenaamde B-meststoffen. B-meststoffen zijn niet-biologische meststoffen die zijn toegestaan in de biologische landbouw. Denk bijvoorbeeld aan beendermeel of mest uit de gangbare melkveehouderij, waar de dieren (melkkoeien, geiten, schapen en paarden) weidegang, uitloop of een deels dichte vloer ter beschikking hebben. Gangbare vaste mest van scharrelvarkens is ook toegestaan.

In dit informatieblad treft u een overzicht aan van de in de EU-bijlage I genoemde meststoffen. Dit is bijlage A. In dit overzicht zijn de meststoffen onderverdeeld in stikstofhoudende A- en B-meststoffen en toegestane, niet stikstofhoudende meststoffen.

In 2010 moet minimaal 50 % van de gebruikte stikstof afkomstig zijn uit A-meststoffen. Dit percentage gaat stapsgewijs omhoog. Streven is dat in 2020 alleen nog maar biologische meststoffen worden gebruikt.

3. *Biologische mest op biologische grond*. Vanaf 2010 moet u minimaal 75% van uw biologische mest afzetten op biologische grond. Vanaf 2012 is dat 100%. De aan- en verkoop van biologische mest moet u kunnen aantonen.

Overige meststoffen

De groep C-meststoffen bestaat uit niet-biologische dierlijke mest en andere niet-biologische meststoffen die niet zijn toegestaan omdat a. ze niet vermeld staan op bijlage A of b. er voldoende biologisch alternatief bestaat. Denk bijvoorbeeld aan niet-biologische pluimveemest.

Rekenvoorbeeld

Akkerbouwbedrijf met 95 ha.

Gewassen:

- consumptieaardappels (areaal 13,5 ha)
- zaaiui (areaal 15,5 ha)
- peen (areaal 8 ha)

- gras/klaver (areaal: 7,5 ha)
- suikerbiet (areaal: 29 ha)
- zomertarwe (areaal: 21,5 ha)

Meststof	Gebruik (ton)	N-gehalte (kg N/ton)	N Totaal	A of B meststof	Gebruik A meststof	Gebruik dierlijke N
Vinasse	63	30	1875	B	0	0
Verenmeel	5	110	520	B	0	0
RVDM gangbaar	1000	5	5000	B	0	5000
VDM bio	870	4	3480	A	3480	3480
RVDM bio	275	4	1100	A	1100	1100
<i>Najaarsbemesting geitenmest en groencompost:</i>						
Geitenmest bio	435	9	3915	A	3915	3915
Groencompost	900	1	1170	A	1170	0
Totaal			17060		9665	13495

Berekeningen

- Percentage A-meststoffen = $9665/17060 * 100 = 57 \%$
- Hoeveelheid dierlijke stikstof = $13495 / 95 = 142 \text{ kg N/ha}$.

Conclusie: Deze invulling is mogelijk. Het percentage A-meststoffen is groter dan 50 % en de hoeveelheid dierlijke stikstof is minder dan 170 kg / ha.

Let op:

Bij bovengenoemde voorbeelden is geen rekening gehouden met de hoeveelheid fosfaat. De biologische regels stellen hier geen eisen aan.

Meer rekenvoorbeelden vindt u op www.skal.nl onder *Biologische mestregels*.

5.3. Meststoffen

Het composteren van mest

Voor het versnellen van de compostering is het toegestaan preparaten op basis van planten of (niet genetisch gemodificeerde) micro-organismen te gebruiken. Ook mag men hiervoor biodynamische preparaten van steenmeel, stalmest of planten gebruiken.

Gebruik paddenstoelensubstraatafval

Paddenstoelensubstraatafval (bijv. champost), samengesteld uit producten die op de lijst van toegestane meststoffen en bodemverbeteraars staan vermeld (bijlage A), mag u gebruiken in de biologische productie. De stikstof in het substraatafval, afkomstig uit dierlijke mest (biologisch of gangbaar), moet u meerekenen voor het maximum van 170 kg stikstof uit dierlijke mest per hectare per jaar. Houdt u hiermee ook rekening bij het berekenen van het percentage A-meststoffen.

Ook voor paddenstoelensubstraatafval van biologisch gecertificeerde paddenstoelenbedrijven geldt dat deze bedrijven in 2010 tenminste 75% van het substraatafval af moeten zetten op biologische percelen.

Digestaat

Skal beschouwt digestaat in principe als een C-meststof.

Alleen onder de volgende voorwaarden mag u digestaat als B-meststof of gedeeltelijke A-meststof gebruiken:

Digestaat als B-meststof

- De leverancier van het digestaat toont aan dat hij geen gangbare kippen-, varkensmest (behalve vaste mest van scharrelvarkens) of andere gangbare, niet-toegestane mestsoorten heeft gebruikt.

- De leverancier heeft, indien vereist, een GMO-vrij verklaring voor alle vrachten co-producten.

Digestaat deels als A-meststof

Alleen de aantoonbaar aangevoerde biologische mest mag u als A-meststof meerekenen.

Uitgebreide informatie kunt u bij Skal opvragen of op onze website www.skal.nl nalezen.

5.3 Administratie en berekeningen

Gegevens mestafzet en –aanvoer ten behoeve van inspectie door Skal

Veehouders die op basis van hun veebezetting meer dan 170 kg N per ha per jaar uit dierlijke mest produceren hebben de verplichting het overschot aan biologische mest op een biologisch bedrijf af te zetten.

Inspectie door Skal op het maximum van 170 kg stikstof per hectare per jaar vindt plaats door berekening van de veebezetting, het bestuderen van evt. mestafzetovereenkomsten en inspectie van de daadwerkelijke aan- en afvoer van dierlijke mest.

Let wel:

In de regelgeving voor de biologische productie zijn voor het gebruik van andere meststoffen dan dierlijke mest geen maximumgrenzen voor stikstof vastgesteld. Deze andere meststoffen tellen echter wel mee voor de Nederlandse mestwetgeving. De Algemene Inspectiedienst van het Ministerie van EL&I controleert hierop.

Welke grond telt mee voor de berekening van de 170 kg N/ha/jaar?

Grond onder de volgende gebruiksvormen mag u meerekenen:

Eigendom, reguliere pacht, zakelijk gebruik, teelpacht, eenmalige pacht, kortlopende pacht en losse huur voor zover hiervoor een schriftelijke huurovereenkomst is, bijv. een grondgebruikersverklaring.

Op natuur- of beheersgrond mag u zoveel stikstof gebruiken of contracteren als het contract dat daarvoor is afgesloten toestaat, met een maximum van 170 kg stikstof per hectare per jaar.

Losse huur waarvoor geen schriftelijke overeenkomst is mag u niet meerekenen.

Let op!

Natuurterrein zonder beheersregime telt niet mee bij de berekening van het aantal hectare cultuurgrond.

Voorwaarden:

1. Grond moet tot de biologische bedrijfseenheid behoren. Als het om gangbare grond gaat moet deze grond worden aangemeld en omgeschakeld. Parallelteelt is niet toegestaan.
2. U mag land waarop een beperking geldt voor stikstof slechts meetellen volgens deze beperking om te kunnen bepalen hoe hoog uw veebezetting mag zijn.

6. Gewasbescherming

Algemeen

In elke teelt kunnen problemen met ziekten en onkruiden optreden. Problemen met parasieten, ziekten en onkruiden in een gewas moet u voorkomen door teelttechnische maatregelen. Deze maatregelen dienen te bestaan uit een combinatie van:

- keuze voor soorten en rassen die geschikt zijn voor de biologische teelt;
- aanhouden van een vruchtwisselingsschema dat past binnen de biologische teelt;
- uitvoeren van mechanische teeltmaatregelen (zoals schoffelen, wieden, eggen);
- gebruik maken van natuurlijke vijanden van parasieten en het bescherming bieden aan natuurlijke vijanden (zoals door heggen, nestplaatsen, uitzetten roofdieren);
- onkruid bestrijden door vuur.

Alleen als acuut gevaar dreigt voor de teelt van een gewas, mag u een beperkt aantal gewasbeschermingsproducten gebruiken. Deze vindt u in bijlage B.

Het gebruik van deze middelen is aan voorwaarden gebonden. Deze voorwaarden staan bij het betreffende middel in deze bijlage vermeld. Binnen de gestelde voorwaarden mag u deze middelen zowel in gewassen als in (de opslag van) het geoogste product gebruiken.

Als u een middel van bijlage B wilt gebruiken, dan moet het betreffende middel in Nederland door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (CTGB) zijn toegelaten en een toelatingsnummer hebben. Als het middel geen toelatingsnummer heeft, maar wél op de lijst van de Regeling Uitzondering Bestrijdingsmiddelen (RUB-lijst) staat, mag u het ook gebruiken, mits het natuurlijk ook in bijlage B staat vermeld.

Resten niet-toegelaten middelen

Bij omschakeling naar de biologische productie komt het nogal eens voor dat in opslagruimten resten van middelen worden aangetroffen die niet zijn toegestaan in de biologische productie, zoals kiemremmingsmiddelen in aardappelschuren. Zolang deze resten aantoonbaar in de opslagruimte aanwezig zijn, is het niet toegestaan daar een biologisch product op te slaan. Voor onderzoek kan Skal monsters nemen van de wanden van de opslagruimte.

Bodembedekkers tegen onkruid

Een manier om onkruidgroei tegen te gaan is het bedekken van de bodem. Voor het gebruik van levende plantaardige bodembedekkers, zoals klaverondergroei, gelden de voorschriften voor de biologische teelt.

De regelgeving voor de biologische productie kent geen specifieke voorschriften voor het gebruik van andere bodembedekkers (dan levende plantaardige) voor de bestrijding van onkruid. Deze bodembedekkers zijn in de praktijk in twee groepen te verdelen, namelijk:

- gemaakt van organisch, afbreekbaar materiaal, en
- gemaakt van niet-organisch, niet-afbreekbaar materiaal (bijvoorbeeld plastic).

Bodembedekkers van organisch materiaal verteren in de loop van de tijd en worden daarmee voedingsstof voor het gewas.

Daarom wordt aan het gebruik van deze bodembedekkers de voorwaarde gesteld dat ze moeten voorkomen op de lijst van bijlage A: Stikstofhoudende A- en B meststoffen.

Niet-afbreekbare bodembedekkers mogen worden gebruikt als zij na gebruik volledig worden verwijderd.

Plantversterkers

De zogeheten plantversterkers, die in de praktijk veelal worden aangeboden, worden niet genoemd in de EU-regelgeving voor de biologische land- en tuinbouw. Een middel kan slechts gebruikt worden óf als meststof/bodemverbeteraar (bijlage A) óf als gewasbeschermingsmiddel (bijlage B). Mocht u een zogenaamde plantversterker willen gebruiken dan moet deze genoemd worden in bijlage A of B.

7. Overige grond- en hulpstoffen

Substraat

De teelt van alle gewassen moet in principe plaatsvinden in de bodem, de buitenste laag van de aardbol. Paddenstoelen en plantmateriaal die u verkoopt met inbegrip van het groeimedium mag u op substraat telen.

Potplanten, bomen, struiken of vaste planten die niet zonder het groeimedium verkocht kunnen worden, mag u in potten/containers telen.

Substraat voor champignons en andere paddenstoelen

Champignons mag u telen op substraten die uitsluitend zijn samengesteld uit:

- dierlijke mest (vers, gedroogd, gecomposteerd, vloeibaar) die
 - ▣ of afkomstig is van biologische bedrijven;
 - ▣ of voldoet aan de eisen in bijlage A voor dierlijke mest (vers, gedroogd, gecomposteerd, vloeibaar) tot een hoeveelheid van maximaal 25 % ^{**}) en alleen als er geen biologische dierlijke mest beschikbaar is;
- andere agrarische producten van biologische oorsprong (bijvoorbeeld stro);
- turf, dat niet chemisch is behandeld;
- hout, dat na de kap niet chemisch is behandeld;
- minerale producten als bedoeld in bijlage A, water en grond.

Vanaf 1 januari 2011 moet substraat voor de biologische paddenstoelenteelt vanaf het moment van enten onder toezicht staan van Skal (substraat gecertificeerd door een erkende buitenlandse controle organisatie moet vanaf 1 januari 2012 onder toezicht staan van Skal).

Substraat voor potplanten

Het groeimedium van planten die u niet in de bodem kunt telen mag alleen bestaan uit meststoffen en bodemverbetersaars die voorkomen op de lijst van bijlage A.

Organisch materiaal

Organische of natuurlijke materialen kunt u bijvoorbeeld gebruiken als bodembedekker (zie hoofdstuk Gewasbescherming), als dekaarde bij champignonteelt of als aanvulgrond. Dit materiaal (of de ingrediënten hiervoor) moet genoemd worden in bijlage A om het te mogen gebruiken.

Voor de *dekaarde* geldt ook dat deze *niet* behandeld mag zijn met gewasbeschermingsmiddelen die niet zijn toegelaten in de biologische productie (zoals formaline).

Overige middelen

Voor het gebruik van smeermiddelen en brandstoffen op biologische bedrijven gelden geen aparte voorschriften. Ook aan materialen die gebruikt worden als hulpmateriaal (zoals stokken, aanbindmateriaal) of waterversprekings- of beregeningssystemen (kunststof slangen, druppelaars) worden geen aparte eisen gesteld.

Toegestane reinigingsmiddelen

Zodra de lijst met toegestane reinigingsmiddelen is vastgesteld, zal Skal u hierover informeren.

Niet toegestane productiemiddelen

In bedrijfsruimtes voor de biologische productie mag u geen productiemiddelen opslaan die niet zijn toegestaan in de biologische productie.

^{**}) dit percentage is berekend op het totaal gewicht van het substraat (exclusief het afdek materiaal en toegevoegd water), vóór compostering.

8. Administratie en verpakkingen

Administratie ten behoeve van de inspectie

Tijdens de inspectie neemt de inspecteur een aantal administratieve gegevens van uw bedrijf door, zoals aankoopbonnen, facturen, verklaringen en gegevens met betrekking tot:

Ontheffingen

- eventuele ontheffingen die u van Skal hebt gekregen

Teelt

- het complete teelt- of bouwplan (met daarin ook de geteelde vlinderbloemigen etc.)
- de oorsprong (biologisch, in omschakeling of gangbaar), de hoeveelheid en herkomst (leverancier) van gebruikt zaaizaad en plantmateriaal
- de datum en de toegepaste methode van onkruidbestrijding en gewasbescherming plus de eventueel daarbij gebruikte middelen (op perceelsniveau of per teelt)
- oogstgegevens: opbrengst per perceel of per gewas, datum van de oogst en soort oogst

Bemesting

- de oorsprong (biologisch of gangbaar), de hoeveelheden en soorten meststoffen (mestcodes) die op het bedrijf zijn aangevoerd
- de datum, de hoeveelheid en de soort bemesting (op perceelsniveau)
- toegepaste groenbemesting

Afzet/verkoop

- de hoeveelheid en bestemming van alle verkochte landbouwproducten (per soort product)
- bij huisverkoop de hoeveelheid per soort product per dag opgeteld

Als u op uw bedrijf uw eigen producten verwerkt

- de herkomst (hoeveelheid van eigen bedrijf en aangekocht) van de ingrediënten
- de oorsprong (biologisch, in omschakeling of gangbaar) en de hoeveelheden van ingrediënten, toevoegingsmiddelen (additieven) en hulpstoffen, gebruikt bij de verwerking
- de samenstelling van de verwerkte producten

Klachtenregistratie

Ieder bedrijf dient een klachtenregistratie bij te houden. Dit houdt in dat u klachten die u van uw afnemers hebt ontvangen en de door u genomen maatregelen moet registreren. Hiervoor kunt u het door Skal verstrekte formulier gebruiken.

U moet er voor zorgen dat deze gegevens beschikbaar zijn, zodat Skal kan nagaan of u de regelgeving naleeft. U zorgt voor een volledige beschrijving van het bedrijf, zoals de percelen, opslagplaatsen en installaties voor verwerking van producten.

Ook verleent u de inspecteur toegang tot het gehele bedrijf en werkt u volledig mee aan de inspectie.

Voor een aantal gegevens kunt u gebruik maken van bestaande registraties die u voor andere doeleinden bijhoudt. Verder moet u kunnen aangeven welke maatregelen u neemt om de voorschriften voor de biologische landbouw te kunnen naleven. Daarbij valt te denken aan een omschakelingsplan, een overzicht van de benodigde

aanpassingen aan het bedrijf (scheiding met burens om verontreiniging te voorkomen) en verwijdering van niet-toegestane middelen.

Ook wanneer in het wild verzamelde planten als biologisch afzet, moet u aan de voorschriften voor administratie en inspectie voldoen.

Verpakkingen en containers

De producten die uw bedrijf verlaten mogen niet verwisseld kunnen worden met andere producten.

Verpakkingen of containers (kisten, vrachtwagen/bulkvervoer) met producten moeten daarom goed zijn afgesloten en in elk geval voorzien zijn van een etiket met:

- uw naam en adres of een verklaring die Skal en de afnemer in staat stellen de producent te identificeren;
- naam van het product en, afhankelijk van de status van het product, de aanduiding "biologisch" of "geproduceerd tijdens omschakeling op biologische landbouw" of geen aanduiding (als het product als gangbaar moet worden afgezet).
- Skalnummer
- Traceerbaarheidscode, bv. oogstdatum of houdbaarheidsdatum

Fustpool (kuubskisten, veilingkratjes e.d.) voor de verpakking van aardappelen, groenten en fruit wordt beschouwd als een gesloten verpakking als deze verpakkingseenheid individueel geëtiketteerd is.

Verpakkingen of containers hoeven niet te worden afgesloten als de producten worden vervoerd naar een bedrijf dat ook bij Skal is geregistreerd en/of door Skal wordt geïnspecteerd en er een document bij aanwezig is met bovengenoemde gegevens.

Skal stelt blanco formulieren voor de "Eigen verklaring" ter beschikking. Deze kunt u gebruiken bij partijen die niet geschikt zijn voor het aanbrengen van een etiket of label, om ze bij vervoer en verkoop toch te kunnen voorzien van de voorgeschreven aanduiding. Op de "Eigen verklaring" (zie www.skal.nl) kunt u zelf de voorgeschreven aanduiding zetten.

9. Bereiding en handel

Verkoop/bereiding/verwerking van eigen biologische producten

Als gecertificeerde landbouwer kunt u uw eigen biologische producten aan de consument verkopen met verwijzing naar de biologische productiemethode.

Als u producten verwerkt of laat verwerken, bijv. fruit verwerken tot jam, wassen van peen, laten slachten van vee, moet u bij Skal productspecificaties indienen. Op deze productspecificaties vult u in uit welke ingrediënten het product bestaat en waar het verwerkt wordt. Voldoet het product aan alle voorwaarden, dan voegt Skal het toe aan uw certificaat.

Voor onverwerkte producten, zoals bijv. fruit, hoeft u geen productspecificatie in te dienen.

U kunt naast uw eigen biologische producten ook aangekochte biologische producten aan de consument verkopen.

Als u handelt en uw producten niet rechtstreeks aan de eindconsument verkoopt, moet u zich bij Skal registreren als handelaar.

In alle gevallen geldt dat alles wat u doet gecertificeerd moet zijn, zowel de activiteiten als de producten.

Bereiding/verwerking van biologische en gangbare producten

Als u naast uw biologische producten ook gangbare producten verwerkt of bereidt zal er een aparte inspectie plaatsvinden voor het bereidings/verwerkingsgedeelte van uw bedrijf. Beide inspecties vallen onder eenzelfde Skalnummer en u hoeft geen extra kosten te betalen, tenzij u aparte locaties heeft die op meer dan 10 kilometer afstand van de hoofdlocatie liggen.

Meer informatie over bereiding kunt u lezen op onze website.

Bijlage A: stikstofhoudende A en B meststoffen

Deze lijst is gebaseerd op bijlage I van Verordening 889/2008 en de Nederlandse herziene invulling van het biologische mestbeleid per 1 januari 2010. Meststoffen uit deze lijst moet u meenemen in de berekening van uw percentage A-meststoffen.

Categorie (A of B meststof)	Naam Samengestelde producten die uitsluitend de hieronder opgesomde stoffen bevatten	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden (tekst uit Vo. 889/2008)	Toelichting op categorie als vastgesteld door de expertgroep mest
A	dierlijke mest van biologische gecertificeerde dieren		Ook pluimveemest van biologisch gecertificeerde dieren mag beschouwd worden als A-meststof.
A	organisch materiaal, bij voorkeur gecomposteerd, van biologische productie		Zie art. 12 lid 1 onderdeel b van Vo. 834/2007 Niet in officiële bijlage 1 van Vo. 889/2008
B	Stalmest (=vaste mest)	Product, bestaande uit een mengsel van dierlijke mest en plantaardig materiaal (strooisel). Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen.	Varkens: Niet-biologische, vaste varkensmest is toegestaan als de varkens op stro worden gehouden. Deze mest mag beschouwd worden als B-meststof. Pluimvee: Er is voldoende biologische pluimveemest beschikbaar. Niet-biologische pluimveemest mag niet in de biologische sector gebruikt worden. Deze mest moet beschouwd worden als C-meststof. Ook mest van scharrel- of vrije uitloopsystemen moet beschouwd worden als C-meststof en is dus niet toegestaan.
B	Gecomposteerde dierlijke mest, met inbegrip van gecomposteerde stalmest	Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen.	Pluimvee: Er is voldoende biologische pluimveemest beschikbaar. Niet-biologische pluimveemest mag niet in de biologische sector gebruikt worden. Deze mest moet beschouwd worden als C-meststof. Ook mest van scharrel- of vrije uitloopsystemen moet beschouwd worden als C-meststof en is dus niet toegestaan.
B	Rundveedrijfmest van melkvee	Mag worden gebruikt na gecontroleerde vergisting en/of adequate verdunning Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen.	
B	Gecomposteerd of vergist huishoudelijk afval	Product op basis van aan de bron gescheiden huishoudelijk afval dat is gecomposteerd of anaëroob is vergist voor de productie van biogas. Alleen huishoudelijk afval van plantaardige en dierlijke oorsprong. Alleen wanneer het is geproduceerd in een door de lidstaat aanvaard gesloten en gecontroleerd verzamelsysteem. Maximumconcentratie in mg/kg droge stof: cadmium: 0,7; koper: 70; nikkel: 25; lood: 45; zink: 200; kwik: 0,4; chroom (totaal): 70; chroom (VI): 0 (*)	
B	Turf	Mag alleen worden gebruikt voor tuinbouw (groenteteelt, sierteelt, boomteelt, boomkwekerij).	

Categorie (A of B meststof)	Naam Samengestelde producten die uitsluitend de hieronder opgesomde stoffen bevatten	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden (tekst uit Vo. 889/2008)	Toelichting op categorie als vastgesteld door de expertgroep mest
B	Paddenstoelensubstraatafval	Het oorspronkelijke substraat mag alleen producten bevatten die in deze bijlage voorkomen.	
B	Wormencompost en uitwerpselen van insecten		
B	Guano		
A	Gecomposteerd plantaardig materiaal (groencompost)	Product op basis van mengsels van plantaardig materiaal dat is gecomposteerd.	Groencompost mag tot 1/1/2012 beschouwd worden als A meststof, mits de groencompost alleen bestaat uit bermmaaisel en snoeiafval. Toevoegingen van gecomposteerd of vergist huishoudelijk afval of andere reststoffen zijn niet toegestaan.
B	Vergist mengsel van plantaardig materiaal	Product op basis van mengsels van plantaardig materiaal dat anaëroob is vergist voor de productie van biogas	
B	De onderstaande producten of bijproducten van dierlijke oorsprong: - bloedmeel - hoefmeel - hoornmeel - beendermeel of ontlijmd beendermeel - vismeel - vleesmeel - verenmeel, haarmeel en chiquetmeel - wol - pels - haren - zuivelproducten	Voor pels: maximumconcentratie chroom (VI) in mg/kg droge stof: 0	
B	Producten en bijproducten van plantaardige oorsprong voor bemesting	Voorbeelden: meel van koeken van oliehoudende zaden, cacaodoppen, moutkiemen	
B	Zeewier en zeewierproducten	Uitsluitend verkregen door: i. fysische behandeling met inbegrip van dehydratatie, bevriezing en vermaling ii. extractie met water of met zure en/of basische waterige oplossingen iii. gisting	
B	Zaagsel en schaafsel	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld.	
A	Gecomposteerde boomschors	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld.	Valt onder de definitie van groencompost.
B	Houtas	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld.	
B	Vinasse en vinasse-extracten	Met uitsluiting van ammoniakhoudende vinasse.	

Bijlage A: overige niet-stikstofhoudende toegestane meststoffen

Deze lijst bevat de meststoffen die geen stikstofbron zijn en die u dus niet hoeft mee te nemen in de berekening van het percentage A-meststoffen.

Categorie	Naam Samengestelde producten die uitsluitend de hieronder opgesomde stoffen bevatten	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden (tekst uit Vo. 889/2008)	Toelichting op categorie als vastgesteld door de expertgroep mest
	Zacht natuurlijk fosfaat	Product omschreven in punt 7 van bijlage IA.2 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003 van het Europese Parlement en de Raad ¹ inzake meststoffen. Cadmiumgehalte ten hoogste 90 mg/kg P ₂ O ₅ .	Geen stikstofbron.
	Aluminiumcalciumfosfaat	Product omschreven in punt 6 van bijlage IA.2 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003. Mag alleen worden gebruikt op basische gronden (pH>7,5).	Geen stikstofbron.
	Fosfaatslakken	Product omschreven in punt 1 van bijlage IA.2 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003.	Geen stikstofbron.
	Ruw kalizout of kainiet	Product omschreven in punt 1 van bijlage IA.3 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003.	Geen stikstofbron.
	Kaliumsulfaat dat mogelijk magnesiumzout bevat	Door een fysisch extractieproces uit ruw kalizout verkregen product, dat mogelijk ook magnesiumzouten bevat.	Geen stikstofbron.
	Calciumcarbonaat (krijt, mergel, gemalen kalksteenrots, kalkwier, fosfaathoudend krijt)	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong	Geen stikstofbron.
	Calcium- en magnesiumcarbonaat	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong (bijvoorbeeld: magnesiumhoudend krijt, gemalen magnesiumhoudende kalksteenrots)	Geen stikstofbron.
	Magnesiumsulfaat (kieseriet)	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong.	Geen stikstofbron.
	Calciumchloride-oplossing	Bladbehandeling bij appelbomen, nadat calciumgebrek is aangetoond.	Geen stikstofbron.
	Calciumsulfaat (gips)	Product omschreven in punt 1 van bijlage I.D bij Verordening (EG) nr. 2003/2003. Uitsluitend van natuurlijke oorsprong.	Geen stikstofbron.
	Industriekalk afkomstig van de suikerproductie	Bijproduct van de suikerproductie op basis van suikerbieten	Geen stikstofbron.
	Industriekalk afkomstig van vacuümproductie van zout	Bijproduct van vacuümproductie van zout, verkregen uit kalksteen uit de bergen.	Geen stikstofbron.
	Vrij zwavel	Product omschreven in bijlage ID.3 bij Verordening (EG) nr. 2003/2003.	Geen stikstofbron.
	Spoorelementen	Anorganische micronutriënten als opgenomen in deel E van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 2003/2003.	Geen stikstofbron.
	Natriumchloride	Uitsluitend steenzout.	Geen stikstofbron.
	Steenmeel en klei		Geen stikstofbron.

¹ PB L 304 van 21.11.2003, blz. 1.

Bijlage B

Pesticiden — gewasbeschermingsmiddelen

Deze lijst is gebaseerd op bijlage II van Verordening 889/2008. Voor de officiële EU-bijlage verwijzen wij u naar onze website.

Let op: stoffen voorzien van een sterretje* zijn voorzover bekend in Nederland niet toegelaten als gewasbeschermingsmiddel (aparte wetgeving).

1 Stoffen van plantaardige of van dierlijke oorsprong

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
Azadirachtine, geëxtraheerd uit <i>Azadirachta indica</i> (neemboom)	Insecticide
Bijenwas	Afdekkingsmiddel voor snoeiwonden
Gelatine*	Insecticide
Gehydrolyseerde eiwitten*	Lokmiddel, uitsluitend in het kader van toegestane toepassingen gecombineerd met andere geschikte producten van deze lijst
Lecithine*	Fungicide
Plantaardige oliën (bv. muntolie, pijnolie, karwij-olie)	Insecticide, acaricide, fungicide en kiemvertragend middel.
Pyrethrine, geëxtraheerd uit <i>Chrysanthemum cinerariaefolium</i>	Insecticide
Kwassia*, geëxtraheerd uit <i>Quassia amara</i>	Insecticide, afweermiddel
Rotenon*, geëxtraheerd uit <i>Derris</i> spp., <i>Lonchocarpus</i> spp. en <i>Terphrosia</i> spp.	Insecticide

2 Micro-organismen voor biologische bestrijding van ziekten en plagen

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
Micro-organismen (bacteriën, virussen en schimmels).	

3 Door micro-organismen geproduceerde stoffen

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
Spinosad	Insecticide; alleen wanneer maatregelen worden genomen om het risico van parasitoiden en het risico van resistentieontwikkeling zo gering mogelijk te houden.

4 Alleen in vallen en/of verstuiers te gebruiken stoffen

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
Diammonfosfaat*	Lokmiddel, alleen in vallen
Feromonen	Lokmiddel; ontregelaars van sexueel gedrag, alleen in vallen en verstuiers.
Pyrethrumderivaten (alleen deltamethrine en lambdacyhalothrine)	Insecticide, alleen in vallen met specifieke lokmiddelen; uitsluitend ter bestrijding van <i>Batrocera oleae</i> en <i>Ceratitis capitata</i> Wied

5 Aan de oppervlakte tussen de planten te dispergeren bereidingen

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
IJzerfosfaat (ijzertrifosfaat)	Molluscicide

6 Andere stoffen die traditioneel in de biologische landbouw worden gebruikt

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
Koper* in de vorm van koperhydroxide, koperoxychloride, (tribasisch) kopersulfaat, koperoxyde, koperoctanoaat	Fungicide Tot 6 kg per hectare per jaar Voor blijvende teelten mogen de lidstaten, in afwijking van de vorige alinea, dit maximum van 6 kg in een bepaald jaar overschrijden mits de gemiddelde gedurende vijf jaar (dat jaar en de vier vorige) gebruikte hoeveelheid niet groter is dan 6 kg
Ethyleen	Het tegengaan van scheutvorming bij aardappelen en uien
Kaliumzout van vetzuur (zachte zeep)	Insecticide
Kalialuin* (aluminiumsulfaat) (kalinite)	Vertraging rijping bananen
Californische pap (calciumpolysulfide)	Nederlandse toelating beperkt tot teelt van vruchtbomen en onderstammen van appelbomen vanaf 1 april tot 1 juni en in de appelteelt van 15 maart tot 1 juli
Paraffineolie*	Insecticide, acaricide
Minerale oliën	Insecticide, fungicide; alleen voor fruitbomen, wijnstokken, olijfbomen en tropische gewassen (b.v. bananen)
Kaliumpermanganaat*	Fungicide, bactericide; alleen op fruitbomen, olijfbomen en wijnstokken
Kwartzand	Afweermiddel
Zwavel	Fungicide, acaricide, afweermiddel

7 Andere stoffen

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden
Calciumhydroxide	Fungicide; enkel bij fruitbomen, ook in kwekerijen, voor de bestrijding van <i>Nectria galligena</i>
Kaliumbicarbonaat*	Fungicide

Dit informatieblad is een uitgave van:

Skal
Postbus 384
8000 AJ Zwolle

tel. 038 – 426 8181
fax 038 – 426 8182
e-mail: info@skal.nl
www.skal.nl